

Методологични бележки за изследване на образованието и обучението на възрастни

Изследването на образованието и обучението на възрастни обхваща широк кръг от актуални теми: участието в различните форми на УЦЖ (формално, неформално и самостоятелно образование и обучение), пречки за участие в образование и обучение, достъп до информация относно възможностите за образование и обучение, използване на компютри, езикови умения, участие в културни и обществени събития.

Изследването този му вид и съдържание е проведено за пръв път през 2007 г. и през 2011 г. се провежда за втори път в България с актуализирана методология, като в бъдеще ще се провежда през период от 4 - 5 години. Използваната методология е изготвена от Евростат и се прилага във всички страни от ЕС. Изпълнени са всички изисквания относно прилагане на възприетите дефиниции и класификации и относно представителност и точност на резултатите. Изследването е проведено чрез индивидуално интервю, т.е. лицето лично отговаря на въпросите, като се **изключва** възможността друг член на домакинството да отговаря вместо него.

Основната цел на изследването е да се оцени участието на населението в активна трудова възраст (25 - 64 г.) в ученето през целия живот и в частност - в неговите три основни форми - формално образование и обучение, неформално обучение и самостоятелно обучение.

При представянето на резултатите са включени и разпределени само отговорилите на съответните въпроси лица. Абсолютните данни и относителните дялове, съдържащи се в анализа, са закръглени директно, поради което в някои случаи общите данни могат да се различават незначително от сумата на отделните групи, включващи се в тях.

Участието в различните форми на УЦЖ се установява за период от **12 месеца преди датата на интервюто**.

Ученето през целия живот обхваща всички целенасочени учебни дейности, формални и неформални, предприемани с цел подобряване на знанията, уменията и компетентността на отделния човек, както от професионален, така и от общ интерес за лични и социални цели.

Формално образование и/или обучение е това, което се провежда в образователната система или в центрове за професионална квалификация и което води до придобиване на степен на образование и/или степен на професионална квалификация.

Неформалното обучение също е целенасочено и организирано, но успешното му завършване не води до придобиването на степен на образование или степен на професионална квалификация. Най-често срещаните форми на неформалното обучение са курсове, частни уроци, семинари и работни срещи с обучителен характер, обучение на работното място и инструктажи по безопасност на труда. Успешното завършване на неформалното обучение може да бъде или да не бъде придружено от издаването на някакъв документ - удостоверение, свидетелство или друго. **Обучението на работното място** е специфична категория на неформалното обучение. Характеризира се с планиран период на обучение, инструкции или практически опити, използвайки нормални инструменти за работа, или непосредствено на работното място, или в процеса на работа в присъствието на инструктиращо лице.

Самостоятелното обучение е целенасочена (преднамерена) учебна дейност, предприета с цел повишаване на персоналните знания и умения. Най-често срещаните форми (начини) на самостоятелното обучение са обучение с помощта на член от

семејството, колега или приятел, ползване на печатни материали/издания - книги, учебници, професионални списания, ръководства, ползване на компютър, чрез гледане на телевизионни образователни програми или аудио-/видеокасети с образователна цел, посещения на музеи, исторически и природни забележителности с участие на екскурзовод, посещения на учебни центрове, библиотеки и читалища с образователна цел. Съгласно препоръките на Евростат в настоящото изследване се наблюдават само част от формите на самостоятелно обучение и данните не са съпоставими с проведеното изследване на образованието и обучението за възрастни през 2007 година.

Наблюдавани и обхванати са само неформалните и самостоятелните обучения с продължителност по-голяма от 4 часа.

Оценката за броя на **безработните** се определя единствено на базата на субективното мнение на респондентите, а не на базата на дефиницията на Международната организация по труда, т.е. като безработни са се определили и лица, които нямат работа, но същевременно не търсят или нямат готовност да започнат работа.

Едно лице **използва чужд език**, когато то комуникира активно или пасивно, изискващо разбиране и/или използване на думи и структура на езика. Българският език и езикът, научен от ранно детство в семејството, не се считат за познание на чужд език. Поради промяна в общата методология данните от настоящото изследване не са съпоставими с пилотното наблюдение на образованието и обучението за възрастни.